

Hyperkubismi moniulotteisena filosofisena ja taiteellisena viitekehyksenä:

3D-, 4D- ja 5D-todellisuusrakenteiden integrointi nykytaiteeseen

Anssi Matias Miettinen, 12.12.2025

Status: Taiteellisen tutkimuksen teoreettinen artikkeli / työpaperi

Abstrakti

Suomalaisen taiteilijan ja filosofin Anssi Matias Miettisen kehittämä Hyperkubismi muodostaa yhtenäisen filosofisen ja taiteellisen järjestelmän, jossa todellisuutta tarkastellaan kolmen ulottuvuustason kautta: **3D (informaatio ja vuorovaikutus)**, **4D (mieli ja ajatus)** sekä **5D (tietoisuus ja Minä)** (Miettinen, 2019a; 2019b; 2024). Vaikka termiä *Hypercubism* on aiemmin käytetty irrallisesti geometrisen taiteen ja korkeampien ulottuvuuksien visuaalisten kokeilujen yhteydessä, näistä ei ole muodostunut koherenttia filosofista tai metodologista viitekehystä.

Tämä artikkeli esittää ensimmäisen akateemisen analyysin Miettisen Hyperkubismista sen omien käsitteiden ja rakenteiden pohjalta. Seitsemän vuoden aikana tuotettujen teosten, kirjojen, introspektiivisten menetelmien ja kuutiorakenteen konseptuaalisen käytön kautta Hyperkubismi asemoituu sekä taiteelliseksi menetelmäksi että ontologiseksi tutkimusjärjestelmäksi.

Artikkelin tavoitteena on (1) sijoittaa Hyperkubismi suhteessa modernin taiteen perinteeseen, joka käsittelee todellisuuden moniulotteisuutta ja havainnon rakenteita; (2) selittää Miettisen kehittämän 3D–4D–5D-mallin teoreettinen arkkitehtuuri; ja (3) osoittaa, kuinka tämä malli luo taiteellisen metodologian, jonka tavoitteena on “täysin hyperkubistisen teoksen” tuottaminen — teoksen, jossa materia, ajattelu ja tietoisuus muodostavat yhtenäisen esteettisen ja kokemuksellisen kokonaisuuden.

Hyperkubismi osoittautuu siten sekä fenomenologian että tietoisuudentutkimuksen kanssa vuoropuhelua käyväksi ajattelujärjestelmäksi, joka korostaa introspektiota, koherenssia ja kokemuksen moniulotteista jäsentämistä.

1. Johdanto

Modernin taiteen historia osoittaa, että merkittävät esteettiset murrokset ovat usein seurausta filosofisen ajattelun muutoksista. Kubismi, futurismi, surrealisismi, minimalismi ja käsitetaide eivät olleet vain visuaalisia uudistuksia, vaan ne pyrkivät määrittelemään uudelleen todellisuuden, havainnon ja kokemuksen rakenteita.

Anssi Matias Miettisen vuosina 2017–2025 kehittämä Hyperkubismi edustaa vastaavaa teoreettista murroskohtaa. Vaikka termiä *Hypercubism* on aiemmin käytetty viittaamaan mm. Salvador Dalín teokseen *Corpus Hypercubus* (1954) ja moniin korkeamman ulottuvuuden visuaalisiin kokeiluihin, nämä ilmiöt eivät muodostaneet systemaattista filosofiaa tai metodologiaa. Miettisen Hyperkubismi

sen sijaan ei ole tyyliuunta, vaan **strukturoitu ontologinen järjestelmä**, joka kytkee yhteen kokemisen, ajattelun ja tietoisuuden.

Nykytaiteen kentässä diskurssi on sirpaloitunut ja painottunut usein käsitteelliseen ironiaan tai temaattiseen kommentaarisuuteen, mikä on jättänyt vähemmälle tutkimukselle sellaiset järjestelmälliset taiteelliset ja filosofiset mallit, jotka tarkastelevat kokemusta rakenteellisesti. Miettisen Hyperkubismi muodostaa vastakohtan tälle kehitykselle palauttamalla taiteen yhteyden **itsetutkiskeluun, kokemuksen analyysiin ja tietoisuuden rakenteisiin**.

Hyperkubismin ydinväite on, että ihmiskokemus rakentuu samanaikaisesti kolmessa toisiinsa kietoutuvassa ulottuvuudessa:

- **3D:** informaatio ja vuorovaikutus
- **4D:** mieli ja ajatus
- **5D:** tietoisuus ja Minä (Miettinen, 2019a; 2019b; 2024)

Tämä ajattelutapa on johdonmukaisesti läsnä Miettisen kirjoissa *Elämä on ympyrän muotoinen - Kuuden vaiheen itsetutkiskelu* (2019), *Työkirja* (2019), *Elämä on ympyrän muotoinen*- artikkeleissa (2019, 2020) kirjoitus sarjassa *Ulottuvuudet puhuttavat* (2022), opinnäytetyössä *Kuution sisällä* (2024) sekä *Hyperkubismin manifestissa* (2025).

Tämän artikkelin tavoitteena on tarjota ensimmäinen akateeminen synteesi näistä teksteistä ja osoittaa, miten Hyperkubismi muodostaa yhtenäisen filosofisen mallin, joka asettuu dialogiin fenomenologian, tietoisuuden tutkimuksen ja nykytaiteen metodologioiden kanssa.

2. Kirjallisuuskatsaus ja tausta

2.1 Kubismi ja perspektiivin moninaisuus

Hyperkubismia edeltävää teoreettista kehystä ei voida ymmärtää ilman kubismin perintöä. Picasson ja Braquen kehittämä kubismi (1910–1914) hajotti lineaarisen perspektiivin ajatuksen ja toi tilalle käsityksen, jossa todellisuus rakentuu useista samanaikaisista näkökulmista. Kubismi ei esittänyt maailmaa sellaisena kuin se “näyttää”, vaan sellaisena kuin se **havaitaan useiden rinnakkaisten havaintotapojen kautta**.

Tutkijat kuten Green (1987), Bois (1992) ja Krauss (1999) ovat todenneet, että kubismi oli ontologinen eikä vain esteettinen murros: se siirsi huomion representoitavasta objektista havaintoprosessin rakenteisiin.

Tämä oivallus resonoi Miettisen Hyperkubismin kanssa siinä, että molemmat tunnustavat kokemuksen moniulotteisuuden.

Kubismi ei kuitenkaan kehitä eksplisiittistä ontologista järjestelmää, eikä se käsittele tietoisuuden tai ajattelun roolia jäsenetyllä tavalla. Siksi se muodostaa **historiallisen esiasteen**, mutta ei suoraa teoreettista perustaa Hyperkubismille.

2.2 Dimensionismi ja korkeampien ulottuvuuksien taiteellinen tutkiminen

Dimensionismi, Charles Siratón 1930-luvulla aloittama liike, esitti ajatuksen siitä, että taiteen tulisi laajentua uusiin ulottuvuuksiin. Manifestin (1936) allekirjoittivat mm. Arp, Kandinsky ja Duchamp. Liike kuitenkin jäi spekulatiiviseksi: se esitti ulottuvuuksien laajentamisen tarpeen, mutta ei määritellyt, mitä ulottuvuudet *ovat* tai *miten* ne liittyvät kokemukseen.

Henderson (2013) ja Miller (2017) ovat huomauttaneet, että dimensionismilta puuttui systemaattinen metodologia. Se ei tarjonnut ontologista tai epistemologista mallia, joka selittäisi, miten ulottuvuuksien lisääminen vaikuttaa taiteen kokemiseen tai tietoisuuden rakenteisiin.

Tässä suhteessa Miettisen Hyperkubismi tarjoaa teoreettisen edistysaskeleen.

Miettisen 3D–4D–5D-rakenne ei ole metafora tai ulottuvuuksien määrän visuaalinen lisäys, vaan **todellisuutta jäsentävä malli**, joka kuvaa:

- 3D: tapahtumaa ja vuorovaikutusta
- 4D: mielen ja ajattelun prosesseja
- 5D: tietoisuuden tasoa ja Minä-kokemusta
(Miettinen 2019a; 2019b; 2024)

Tämä rakenne tekee Hyperkubismista ensimmäisen systemaattisen dimensionalistisen filosofian.

2.3 Varhaiset Hyperkubistiset kokeilut: Dalí ja neljäs ulottuvuus

Dalín *Corpus Hypercubus* (1954) toi moderniin taidekeskusteluun hyperkuution visuaalisena ja symbolisena elementtinä. Teos yhdistää korkeamman ulottuvuuden geometrian ja uskonnollisen ikonografian.

Gale (2001) ja muut taidehistorioitsijat tulkitsevat teosta surrealistisen kuvaston ja matemaattisen idean risteyksenä. Dalín hyperkuutio ei kuitenkaan muodosta ontologista tai tietoisuusteoreettista järjestelmää. Se toimii symbolina, ei metodina.

Siksi Dalín työ ei ole Hyperkubismin teoreettinen pohja, vaan **historiallinen viitteellinen edeltäjä**.

2.4 Termin “Hypercubism” nykykäyttö

1980-luvulta alkaen termiä on käytetty hajanaisesti eri yhteyksissä, mutta näillä tulkinnoilla ei ole yhteyttä Miettisen kehittämään filosofiaan.

Cesare Oliva (1986)

- geometrinen formalismi
- tesseraktikuvioiden optiset vääristymät
- ei metafyyisistä tai tietoisuudellista järjestelmää

Gabriel Shalom (2010-luku)

- digitaaliset moniperspektiiviset ympäristöt
- ei ontologista mallia tai kokemuksen rakennetta

Nathan Coppedge

- spekulatiivinen dimensionalismi
- symbolinen abstraktio
- ei systemaattista teoriaa

Yhteistä näille on:

Yksikään ei esitä Hyperkubismia filosofisena järjestelmänä.

Ne ovat:

- tyylillisiä
- visuaalisia
- käsitteellisiä hahmotelmia

mutta eivät ontologisia teorioita.

2.5 Hyperkubismin nousu järjestelmänä: Miettisen kontribuutio

Miettisen kirjoituksissa vuodesta 2017 alkaen (mm. *Valkoinen huone*, 2018) alkaa kehittyä ajattelun rakenne, joka myöhemmin muodostaa Hyperkubismin ytimen. Teokset *Elämä on ympyrän muotoinen* (Miettinen, 2019a; 2019b) kuvaavat todellisuutta kolmitasoisena prosessina:

- **3D** Informaatio ja vuorovaikutus <- **Kuuden vaiheen itsetutkiskelu**
- **4D** Mieli ja ajatus <- **Olemisen kolme vaihetta**
- **5D** Tietoisuus <- **Minä**

Kirjoitussarja *Ulottuvuudet puhuttavat* (2022) ja opinnäytetyö *Kuution sisällä* (2024) laajentavat tämän mallin kuutionrakenteeseen, jossa ulottuvuudet muodostavat keskenään vuorovaikutteisen arkkitehtuurin.

Hyperkubismin manifesti (2025) tiivistää nämä ajatukset yhdeksi järjestelmäksi, jonka rakenne on:

Ontologinen

Todellisuuden kerroksellisuus (3D–4D–5D).

Epistemologinen

Tiedon syntyminen Kuuden vaiheen itsetutkiskelun ja Minä-vaiheen kautta.

Esteettinen

Taiteen tarkoitus heijastaa todellisuuden moniulotteista rakennetta.

Metodologinen

Askeleet, joiden kautta teos rakentuu Hyperkubistisessa prosessissa (3D → 4D → 5D).

Tämä tekee Miettisen teoriasta ensimmäisen, joka todella määrittelee Hyperkubismin **filosofiseksi järjestelmäksi**.

2.6 Taiteen ja elämän integrointi

Taiteellinen tutkimus (Borgdorff, 2012; Frayling, 1993; Chilton, 2019) korostaa, että taide voi tuottaa tietoa.

Miettisen Hyperkubismi noudattaa tätä ajattelua luonnollisesti, koska hänen teoriansa perustuu:

- pitkäjänteiseen luovaan prosessiin
- systemaattiseen itsetutkiskeluun
- kuutiorakenteen konseptuaaliseen malliin
- reflektiiviseen kirjoittamiseen

Tämä tekee Hyperkubismista luonteeltaan **taiteellista tutkimusta**, mutta poikkeuksellisen johdonmukaista filosofialtaan.

2.7 Yhteenveto kirjallisuudesta

Kirjallisuus osoittaa kolme historiallista puutetta:

1. Ei yhtenäistä ontologista mallia Hyperkubismille.
2. Ei introspektiivistä metodologiaa dimensionistisessa taiteessa.
3. Ei tietoisuuden rakennetta käsittelevää järjestelmää korkeampien ulottuvuuksien taiteessa.

Miettisen Hyperkubismi täyttää nämä:

- yhtenäinen 3D–4D–5D-malli
- kuuden vaiheen itsetutkiskelu ja Minä-vaihe
- ontologinen, epistemologinen ja esteettinen kokonaisuus
- seitsemän vuoden kehityksen tuloksena syntynyt järjestelmä

3. Metodologia

Hyperkubistinen itsetutkiskeluun perustuva analyysimenetelmä

Tämän tutkimuksen metodologia perustuu Miettisen kehittämään Hyperkubistiseen introspektiiviseen menetelmään, joka muodostaa erottamattoman osan hänen filosofista järjestelmäänsä (Miettinen, 2019a; 2019b; 2024). Menetelmä ei nojaa ulkopuolisiin tieteellisiin tutkimusmetodeihin, vaan rakentuu kolmesta toisiaan täydentävästä kokonaisuudesta: (1) Kuuden vaiheen itsetutkiskelusta, (2) olemisen kolmesta vaiheesta sekä (3) Minä-vaiheesta.

Nämä yhdessä tuottavat rakenteellisen (3D), ajattelullisen (4D) ja tietoisuudellisen (5D) tarkastelun kehyksen. Metodologinen liike vastaa Hyperkubismin ulottuvuusrakennetta: kokemus jäsenyyttä ensin tapahtumana ja informaationa, sen jälkeen ajattelun rakenteena ja lopulta tietoisuuden tasolla suhteessa minuuteen.

3.1 Kuuden vaiheen itsetutkiskelu (3D: informaatio ja vuorovaikutus)

Kuuden vaiheen itsetutkiskelu muodostaa analyysiprosessin lähtökohdan. Teoksessa *Elämä on ympyrän muotoinen – Kuuden vaiheen itsetutkiskelu* ja siihen liittyvässä *Työkirjassa* menetelmän tarkoituksena määritellään tapahtuman tai ongelman tarkasteleminen “objektiivisesti, yksinkertaisesti ja tehokkaasti” sekä oman toiminnan ja osallisuuden näkyväksi tekeminen (Miettinen, 2019a; 2019b). Menetelmä koostuu seuraavista vaiheista:

1. Tapahtuma tai asia
2. Vastoinkäyminen, onnistuminen tai “virhe”
3. Analysointi
4. Itsetutkiskelu
5. Oivallus ja oivaltaminen
6. Toiminnan tai ajatuksen muuttaminen

Näiden vaiheiden avulla tutkittava ilmiö jäsenetään kolmannen ulottuvuuden näkökulmasta fyysisenä, konkreettisenä tapahtumana, joka voidaan purkaa osiin ja suhteuttaa yksilön omaan toimintaan. Kuuden vaiheen itsetutkiskelu muodostaa näin metodologisen prosessin rakenteellisen perustan: se tekee näkyväksi sen, mitä on tapahtunut ja mikä on oma osuus tapahtumassa tai asiassa.

Työkirjassa pureudutaan myös Tapahtumassa tai asiassa liittyvään ongelmaan kuuden vaiheen itsetutkiskelumethodin kautta, jossa tarkastellaan ongelmaa kuuden vaiheen kautta:

1. Ongelma
2. Ongelman luonne
3. Analysointi
4. Itsetutkiskelu
5. Oivallus ja oivaltaminen
6. Muutos

Ongelmaa tarkastellessa määritellään lähtökohta, piste A, tavoite, piste B, sekä tutkitaan kuuden vaiheen avulla näiden pisteiden välillä muodostuvaa estettä, itse ongelmaa.

3.2 Olemisen kolme vaihetta (4D: mieli ja ajatus)

Kuuden vaiheen itsetutkiskelun jälkeen analyysi siirtyy Miettisen määrittelemiin olemisen kolmeen vaiheeseen: **ymmärrys**, **hyväksyntä** ja **luopuminen** (Miettinen, 2019b). Työkirjassa näiden vaiheiden tarkoituksiksi kuvataan kokemuksen tarkastelu ajattelun ja mielen tasolla – ei enää ulkoisena tapahtumana tai asiana, vaan sisäisenä prosessina, joka muovaa käsitystä itsestä ja todellisuudesta.

Tässä vaiheessa 3D-tasolla jäsentynyt ilmiö saa kokemuksellisen muodon: yksilö ymmärtää tapahtuman merkityksen, asettuu hyväksymisen tilaan ja lopulta irrottautuu niistä ajatusrakenteista, jotka eivät enää palvele kokonaisuutta. Neljäs ulottuvuus toimii näin kognitiivisena ja narratiivisena kehyksenä, joka jäsentää kokemuksesta merkityksiä ja kokonaisuuksia.

3.3 Minä-vaihe (5D: tietoisuus)

Metodologinen prosessi huipentuu Minä-vaiheeseen, jossa tarkastelu kohdistuu tietoisuuteen itseensä. Miettinen kuvaa Minä-vaiheen tarkoituksiksi sen tutkimisen, “kuka minä olen, mitä olen ja miksi minä haluan olla tulla” (Miettinen, 2019b; 2024). Tässä vaiheessa tapahtuman rakenteellinen (3D) ja ajattelullinen (4D) analyysi sulautuvat tietoisuuden kokonaisnäkemykseksi, jossa yksilö tarkastelee omaa toimintaansa, ajatteluaan ja identiteettiään metatasolta.

Viides ulottuvuus toimii metodologisena tietoisuustasona, jossa prosessin oivallukset eivät ole pelkästään ajattelun tuloksia, vaan tietoisuuden suoraa havaintoa siitä, miten tapahtuma tai asia sekä ajattelun rakenteet asettuvat osaksi omaa minuutta. Minä-vaihe kokoaa yhteen aiempien vaiheiden työn ja palauttaa prosessin kysymykseen: mitä tämä tarkoittaa minulle tietoisuuden tasolla?

3.4 Menetelmän kokonaisrakenne

Kuuden vaiheen itsetutkiskelu, Olemisen kolme vaihetta ja Minä-vaihe eivät muodosta irrallisia prosesseja, vaan rakentavat yhdessä kehämäisen ja etenevän analyysimenetelmän, jonka tarkoitus on palauttaa yksilö oman tietoisuutensa rakenteisiin (Miettinen, 2019a; 2019b; 2024). Menetelmä toimii seuraavalla tavalla:

- **3D-vaihe:** tutkitaan tapahtumaa tai asiaa sellaisena kuin se ilmenee fyysisessä todellisuudessa.
- **4D-vaihe:** tarkastellaan tapahtuman tai asian ajattelullista ja tulkinnallista prosessia.
- **5D-vaihe:** ymmärretään tapahtuman tai asian sekä ajattelun suhde Minään.

Tämä kolmitasoinen metodologia mahdollistaa sekä ilmiön rakenteen että sen kokemuksellisen ja tietoisuudellisen ulottuvuuden analyysin. Koska menetelmä on sisäisesti johdonmukainen ja perustuu Miettisen omaan filosofiseen järjestelmään, se toimii tutkimusvälineenä myös Hyperkubististen teosten ja niiden taustalla olevan ajattelun tarkastelussa.

3.5 Hyperkubistisen teoksen analysoinnin malli

Hyperkubistisen teoksen analyysi perustuu samaan kolmeportaiseen rakenteeseen kuin Hyperkubistinen tutkimusmenetelmä: ensin ilmiö jäsennetään tapahtumaksi (3D), sen jälkeen ajattelun ja tulkinnan rakenteeksi (4D) ja lopulta tietoisuuden tilaksi (5D). Koska Hyperkubismi ei

käsittelee teosta pelkkänä visuaalisena objektina, vaan moniulotteisena tapahtumana tai asiana, teoksen analyysi edellyttää sekä sen materiaalisen että tietoisuudellisen rakenteen tarkastelua. Analyysimalli voidaan jäsentää seuraaviin vaiheisiin.

3.5.1 Teoksen 3D-rakenne: materiaallinen ulottuvuus ja informatiiviset elementit

Analyysi alkaa teoksen kolmannen ulottuvuuden tarkastelusta. Tässä vaiheessa teos ymmärretään fyysisenä, havainnoitavana objektina, joka sisältää muotoja, värejä, tekstuureja, suhteita ja materiaaleja. Tämä vastaa kuuden vaiheen itsetutkiskelun ensimmäisiä vaiheita: teos nähdään “Tapahtumana tai asiana”, joka asetetaan esille sellaisenaan ilman tulkintaa.

3D-analyysissä tarkastellaan erityisesti:

- materiaallinen rakenne (esim. akustiikkalevy, kollaasirakenne, maalipinnan reliefi)
- muodon ja rytmin suhteet
- visuaalisten elementtien keskinäinen vuorovaikutus
- teoksen rakenteellinen kokonaisuus
- fyysisen pinnan järjestys ja häiriöt

Tässä vaiheessa analyysi ei koske vielä teoksen merkityksiä, symboliikkaa tai tietoisuudellista ulottuvuutta. 3D-tason tehtävä on paljastaa teoksen rakenne ja antaa sille konkreettinen informatiivinen asema.

3.5.2 Teoksen 4D-rakenne: Mielen ja ajatuksen ulottuvuus

Kun 3D-rakenne on muodostettu, analyysi siirtyy ajattelulliseen kerrokseen. Neljäs ulottuvuus sisältää teoksen synnyttämät ajatukset, merkitykset, assosiaatiot ja tulkinnalliset rakenteet. Tämä vastaa metodologian Ymmärrys–Hyväksyntä–Luopuminen -vaihetta, jossa tapahtuma jäsennetään mielen tasolla (Miettinen, 2019b).

4D-analyysissä tarkastellaan:

- mitä teos saa ajattelemaan
- millaisia kokemuksia se herättää
- mitä suhteita, jännitteitä tai narratiiveja teoksen elementtien välillä syntyy
- miten 3D-rakenne muuntautuu ajattelun rakenteeksi
- mitä teos kertoo todellisuudesta, ajasta, identiteetistä tai havainnosta

Neljäs ulottuvuus ei etsi “oikeita tulkintoja”, vaan jäsentää niitä tapoja, joilla teos muodostaa merkityksiä kokijan mielessä.

3.5.3 Teoksen 5D-rakenne: tietoisuuden ilmiö ja teoksen suhde minuuteen

Viides ulottuvuus käsittelee sitä, mitä tapahtuu tietoisuuden tasolla, kun teos kohdataan. Tässä vaiheessa analyysi ei koske enää teoksen osia tai yksittäisiä tulkintoja, vaan sitä, miten teos vaikuttaa kokijan minä-kokemukseen. Tämä vastaa Minä-vaihetta Hyperkubistisessa metodologiassa (Miettinen, 2019b; 2024).

5D-analyysissä tarkastellaan:

- mitä teos paljastaa kokijan omasta ajattelun rakenteesta
- miten teos muuttaa, horjuttaa tai vahvistaa tietoisuuden toimintaa
- mitä teos tekee minuuden kokemukselle
- millainen suhde syntyy kokijan ja teoksen välille
- mitä tulee näkyväksi, kun 3D ja 4D sulautuvat tietoisuudessa

Tässä vaiheessa teosta ei tarkastella enää objektina, vaan tietoisuuden tarkastelemana tapahtumana tai asiana: teos toimii peilinä, joka heijastaa kokijan omaa tietoisuuden rakennetta. Hyperkubistisessa ajattelussa juuri tämä osa analyysistä erottaa Hyperkubismin perinteisistä taideanalyysin malleista: teoksen lopullinen merkitys ei synny visuaalisen tai symbolisen tason kautta, vaan Minä-tason oivalluksesta.

3.5.4 Analyysin kokonaisuus: 3D–4D–5D-siirtymä teoksessa

Kun nämä kolme tasoa yhdistetään, teoksen analyysissä muodostuu selkeä rakenne:

- 3D antaa teokselle tapahtuman tai asian muodon
- 4D rakentaa tapahtumasta tai asiasta ajatusrakenteita sekä tulkintoja
- 5D tekee näkyväksi kokijan tietoisuuden ja suhteen teokseen

Analyysi kulkee siis ulkoisesta sisäiseen:

Rakenne → Ajattelu → Tietoisuus

Tämä kolmitasoinen malli on yhtenevä Hyperkubistisen tutkimusmenetelmän kanssa ja mahdollistaa sen, että teos nähdään:

1. fyysisenä ilmiönä
2. ajatuksellisena prosessina fyysistä ilmiötä kohtaan
3. tietoisuuden rakenteen paljastajana

Mallia voidaan soveltaa kaikkiin Hyperkubistisiin teoksiin, mutta se on erityisen tehokas teoksissa, jotka rakentuvat kerroksellisesta materiaalista, reliefistä tai visuaalisen ja konseptuaalisen jännitteen suhteista. Tässä mielessä analyysimalli ei ole vain teoksen lukutapa, vaan myös tapa ymmärtää, miksi Hyperkubismi on yhtä aikaa sekä filosofinen että visuaalinen järjestelmä.

4. Teorettinen viitekehys

Hyperkubismi esittää, että ihmisen olemassaolo jakautuu kolmeen toisistaan riippuvaiseen alueeseen: kolmiulotteiseen fyysiseen todellisuuteen, neljäulotteiseen mielen ja ajatuksen prosessien todellisuuteen sekä viidennen ulottuvuuden tietoiseen minuuteen. Nämä ulottuvuudet eivät ole pelkkiä kielikuvia, vaan ontologisia kerrostumia, jotka jäsentävät havaintoa, toimintaa sekä taiteellista luomista (Miettinen, 2019a; 2019b; 2024; 2025).

Miettisen teoria on siten pohjimmiltaan kerroksellisen olemisen filosofia: todellisuus ymmärretään rakenteena, jossa fyysinen tapahtuma tai asia, ajattelun prosessi ja tietoisuuden taso limittyvät. Tämä osio formalisoi Hyperkubismin teoreettisen arkkitehtuurin selittämällä jokaisen ulottuvuuden ja niiden välisen relaatiodynamiikan.

4.1 3D: Informaatio ja vuorovaikutus

Hyperkubismin ensimmäinen ulottuvuus on kolmiulotteinen fyysinen todellisuus, joka käsittää esineet, muodot, materiaalirakenteet ja niiden väliset tilalliset suhteet, mutta niiden tuottaman havaittavan informaation sekä vuorovaikutuksen toisiinsa nähden. Se koostuu muun muassa:

- materiaalista
- muodosta
- rakenteesta
- etäisyyksistä
- materiaalisista rajoitteista
- fysiikan säännönmukaisuudesta

Perinteisessä estetiikassa fyysistä ulottuvuutta on käsitelty joko taiteellisen merkityksen ensisijaisena keskuksena (formalismi) tai neutraalina alustana käsitteelliselle sisällölle (käsitetaide). Hyperkubismi hylkää molemmat ääripäät. Sen sijaan se väittää, että 3D on perustaso, jossa todellisuus ilmentyy sellaisenaan: ilman materiaalisuutta ei voi olla havaintoa, ajattelua eikä tietoisuutta (Miettinen, 2019a).

Taiteellisessa työskentelyssä tämä näkyy rakenteen, muodon ja sommittelun korostamisena. Miettisen Hyperkubistisissa teoksissa käytetään usein reliefimäisiä pintoja, akustiikkalevyjä ja kerrostettuja materiaaleja korostamaan, että kolmiulotteinen fyysinen todellisuus ei ole passiivinen alusta, vaan aktiivinen ulottuvuus, joka on jatkuvassa vuorovaikutuksessa korkeampien ulottuvuuksien prosessien kanssa.

Näin ollen 3D:tä ei ymmärretä pelkästään tilallisena laajentumana, vaan ontologisena perustana, johon kaikki muu kiinnittyy.

4.2 4D: Mieli ja ajatus

Hyperkubismin toinen ulottuvuus on 4D, joka määritellään mielen ja ajattelun ulottuvuudeksi. Se sisältää muun muassa:

- mielen
- ajatuksen
- ajatusrakenteet
- kolmannen ulottuvuuden informaation ja vuorovaikutuksen tulkitsemisen

Vaikka 4D voidaan asettaa rinnakkain fenomenologian pyrkimyksen kanssa tarkastella kokemusta ja sen merkityksellistämistä, Hyperkubismi ei perustu fenomenologiaan, vaan Miettisen omiin malleihin ja introspektiivisiin menetelmiin (Miettinen, 2019a; 2019b; 2024).

4D:ssa fyysinen todellisuus saa merkityksensä mielen dynaamisen toiminnan kautta. Siinä missä 3D tarjoaa "raakadatan" tilallisessa muodossa, 4D järjestää tämän datan käsitteellisiksi ja semanttisiksi kokonaisuuksiksi.

4D-ulottuvuus on vastuussa muun muassa:

- rakenteiden tunnistamisesta ja prosessoimisesta

- kertomusten ja merkityskokonaisuuksien muodostamisesta
- tulkinnasta ja tulkinnan paikkansa pitävyyden tutkimisesta

Taiteellisessa työskentelyssä 4D on ulottuvuus, jossa sommittelusta tulee tarkoituksellista: se ohjaa sitä, miten taiteilija järjestää materiaalia, muuttaa havaintoa sekä jäsentää katsojan sitoutumista teokseen.

Hyperkubismissa ajattelua ei nähdä pelkästään sisäisenä kognitiona, vaan todellisuuden rakenteellisena ulottuvuutena. Ajattelu ei ainoastaan tapahdu maailmassa, vaan se on osa tapaa, jolla maailma rakentuu koettuna todellisuutena.

4.3 5D: tietoisuus

Hyperkubismin kolmas ja korkein ulottuvuus on 5D-tietoisuus, joka määrittää tietoisuuden ja minuuden ulottuvuudeksi. Siihen kuuluvat:

- itsetuntemus
- identiteetti
- reflektiivinen havainnointi
- “minä–minä-suhde”
- kyky todistaa kyseenalaistaa omaa ajatteluprosessia ja olemassaoloa

Nykyaikaisen mielenfilosofian näkökulmasta tämä voidaan asettaa rinnakkain esimerkiksi Zahavin (2005) käsityksen kanssa esireflektiivisestä itsetietoisuudesta ja Varelan (1999) eletyn tietoisuuden käsitteen kanssa, mutta hyperkubismissa 5D määrittää omilla termeillään ontologiseksi ulottuvuudeksi: rakenteelliseksi kentäksi, jossa tietoisuus havainnoi itseään (Miettinen, 2019b; 2024).

Siinä missä 4D tulkitsee todellisuutta, 5D tulkitsee tulkitsijaa. Se mahdollistaa:

- asettumisen omien ajatusten ulkopuolelle
- sisäisten prosessien tarkastelun
- merkityksen ja tarkoituksen pohdinnan
- ristiriitojen tunnistamisen
- yhtenäisen itseymmärryksen rakentamisen

Näin ollen 5D-ulottuvuus on metakognition ja eksistentiaalisen suuntautumisen taso. Ilman 5D:tä 4D voisi toimia mekaanisesti; ilman 4D:tä 3D jäisi jäsentymättömäksi kokemukseksi. Hierarkia on relationaalinen, ei reduktiivinen: mikään taso ei palaudu toiseen, mutta ne ovat toisistaan riippuvaisia.

Taiteellisessa työskentelyssä 5D on ulottuvuus, joka hallitsee:

- käsitteellistä selkeyttä
- filosofista syvyyttä
- taideteoksen olemassaolon taustalla olevaa tarkoitusta
- elämän ja taiteen yhdistämistä

Se on ulottuvuus, jonka avulla taiteilija voi luoda teoksen, jota ei ole pelkästään suunniteltu, vaan myös ymmärretty.

4.4 Moniulotteiset suhteet: olemisen kolmiulotteinen rakenne

Hyperkubismin keskeinen innovaatio on väite, että 3D, 4D ja 5D eivät ole erillisiä alueita, vaan samassa todellisuudessa toisiensa kanssa vuorovaikuttavia ulottuvuuksia. Ne voidaan tiivistää seuraavasti:

- **3D** → perusta kokemukselle
- **4D** → tulkitsee kokemusta
- **5D** → sijoittaa kokemuksen oman itsen, minuuden, ja merkityksen piiriin

Tämä triadinen malli välttää sekä reduktionismin (tietoisuuden pelkistämisen aineeksi) että idealismin (aineen pelkistämisen tietoisuudeksi). Sen sijaan se ehdottaa rakenteellista pluralismia, jossa jokainen ulottuvuus on todellinen, välttämätön ja redusoimaton.

Suhteita voidaan hahmotella näin:

- 3D ilman 4D:tä = olemassaolo ilman tulkintaa
- 4D ilman 5D:tä = ajattelu ilman tietoista vuorovaikutuksellista suhdetta omaan itseen ja ajatteluun
- 5D ilman 4D:tä = kyseenalaistamaton tietoisuus ilman käsitteellistä jäsenystä
- 5D ilman 3D:tä = puhdas abstraktio vailla kokemuksellista ankkuria
- 4D ilman 3D:tä = ajattelun mahdottomuus ilman informaation sekä vuorovaikutuksen tuomaa kokemusta.

Yhdessä nämä muodostavat kokonaisvaltaisen mallin eletyn kokemuksen rakenteesta.

4.5 Kuutio ja hyperkuutio rakenteellisina metaforina

Miettiselle kuutio toimii keskeisenä symbolisena ja rakenteellisena hahmona, jonka kautta ulottuvuuksia voidaan visualisoida ja jäsentää. Kuutio on taidehistoriassa edustanut järjestystä, rajoittuneisuutta, rationaalisuutta ja geometrista selkeyttä. Hyperkubismissa kuutio saa uuden roolin:

- fyysisen olemassaolon 3D-tilan symboli; kolmannen ulottuvuuden säännönmukaisuus sekä geometrisuus muodoissa.
- 4D-prosessien rakenteellinen metafora; Hyperkubismissa neljännen ulottuvuudet lisää koordinaattina toimii; *sisään ja ulos* (3D informaatio ja vuorovaikutus siirtyy 3D ja 4D välillä)
- 5D:n, Minä-tason, rajapinta, jossa sisäinen ja ulkoinen todellisuus kohtaavat (5D sekä minä tietoisuus, että tietoisuus, jonka pohjalle 3D rakentuu luoden materian järjestyksen ja fyysisen säännönmukaisuuden; fysiikan lait)

Hyperkuutiosta – kuution neliulotteisesta vastineesta – tulee väline:

- näkymättömien prosessien kuvaamiseen
- sisäisen ja ulkoisen elämän sekä todellisuuden keskinäisen yhteyden jäsentämiseen
- useiden ulottuvuuksien samanaikaisen läsnäolon havainnollistamiseen
- tulkinnan ja ajattelun prosessien suhteuttamiseen tietoisuuteen

Siinä missä aiemmat taiteilijat ovat käyttäneet hyperkuutiota symbolisesti (Dalí) tai muodollisesti (Oliva), Hyperkubismissa sitä käytetään rakenteellisesti: keinona käsitteellistää todellisuutta.

4.6 Introspektio ja tietoisuuden rakenne

Miettisen introspektiiviset mallit – kuuden vaiheen itsetutkiskelumenetelmä sekä olemisen kolmen vaiheen filosofia – tarjoavat käytännön menetelmän ymmärtää ja nähdä vuorovaikutus 3D-, 4D- ja 5D-tilojen välillä (Miettinen, 2019a; 2019b). Nämä mallit tunnistavat:

1. ajatuksellisten prosessien ja tulkintojen havainnoinnin
2. ajatusrakenteiden ja toiminnan tunnistamisen
3. mielen ja ajatuksen sekä tietoisuuden välisen eron
4. oman itsen tietoisesta havaitsemisen
5. ulkoisen ja sisäisen kokemuksen integroinnin

Vaikka nämä vaiheet voidaan rinnastaa joihinkin fenomenologisiin prosesseihin, Hyperkubismi ei jatka fenomenologiaa, vaan muodostaa oman moniulotteisen ontologisen viitekehjensä.

Menetelmät tekevät teoriasta kokemuksellisesti todennettavissa olevan: yksilö voi konkreettisesti seurata, miten vuorovaikutus 3D:n 4D:n ja 5D:n välillä tapahtuu.

4.7 Hyperkubistinen estetiikka: taideteos moniulotteisena tapahtumana

Hyperkubismin mukaisesti luotu taideteos ei ole moniulotteisen todellisuuden representaatio, vaan sen ilmentymä. Teoksesta tulee ilmiö, jossa 3D, 4D ja 5D ovat samanaikaisesti läsnä.

- **3D:** materiaalin muoto, tekstuuri, tilallisuus
- **4D:** sommittelun logiikka ja taiteilijan ajatteluprosessit
- **5D:** tietoinen aikomus, eksistentiaalinen suuntautuminen, teoksen metafyyminen merkitys

Hyperkubistinen estetiikka korostaa:

- materiaalin kerrostamista, valon ja varjon dynamiikkaa sekä moniulotteista havaintoa
- rakenteellista yhtenäisyyttä ja eri ulottuvuuksien välistä vuorovaikutusta
- tarkoituksenmukaisuutta ja tutkimukseen perustuvaa johdonmukaisuutta

Lopputuloksena on moniulotteinen taideteos, joka toimii samalla filosofisena objektina: se ei ainoastaan esitä ajatuksia, vaan jäsentää todellisuuden rakennetta.

4.8 Täysin Hyperkubismin periaatteiden mukaan luotu taideteos

Hyperkubismin keskeinen tavoite on luoda teos, joka on “täysin Hyperkubismin periaatteiden mukaan” rakennettu. Tällainen teos:

1. ilmentää fyysistä, ajattelullista ja tietoisuuden ulottuvuutta samanaikaisesti
2. paljastaa todellisuuden sisäistä rakennetta
3. ilmaisee taiteilijan itseymmärrystä ja Minä-tason oivallusta
4. yhdistää introspektiiviset ja aineelliset prosessit
5. esiintyy samanaikaisesti objektina, prosessina ja tietoisuuden tapahtumana

Tämä ajatus erottaa Hyperkubismin muista suuntauksista. Taideteos ei ole vain esteettinen, vaan myös ontologinen rakenne: malli itse olemisesta.

4.9 Teoreettisen panoksen yhteenveto

Hyperkubismin teoreettinen viitekehys esittelee neljä keskeistä innovaatiota:

1. **Moniulotteinen ontologia (3D–4D–5D)**
→ uusi metafyyssinen rakenne todellisuuden ymmärtämiseksi.
2. **Introspektiivinen epistemologia**
→ Kuuden vaiheen itsetutkiskelu, Olemisen kolme vaihetta ja Minä-vaihe tietoisuuden tutkimisen menetelminä.
3. **Käytäntöpohjainen esteettinen metodologia**
→ taide filosofisena ilmentymänä, ei pelkkänä kuvallisena tuloksena.
4. **Kuutio/hyperkuutio rakenteellisina metaforina**
→ täsmällinen työkalu ulottuvuussuhteiden mallintamiseen sekä visualisoimiseen.

Yhdessä nämä muodostavat taidehistorian ensimmäisen kattavan Hyperkubismia koskevan filosofisen teorian, joka on johdonmukaisesti dokumentoitu Miettisen kirjoituksissa ja teoksissa vuosina 2017–2025.

5. Analyysi ja keskustelu

5.1 Hyperkubismi suhteessa termin aiempaan käyttöön

Miettisen Hyperkubismin omaperäisyyden ja teoreettisen arvon arvioimiseksi on tarpeen verrata sitä termin aiempiin käyttötapoihin. Kuten kirjallisuuskatsauksessa todettiin, “Hypercubism” on historiallisesti esiintynyt lähinnä kolmessa muodossa:

- (1) geometrisena tai tesseractista inspiroituneena kuvataiteena,
- (2) optisina vääristymä- ja muodollisina kokeiluina sekä
- (3) olio-orientoituneena tai digitaalisena estetiikkana.

Näissä tulkinnoissa termi toimii ensisijaisesti kubismin, dimensionismin tai geometrisen abstraktion tyylillisenä tai käsitteellisenä laajenuksena. Mikään niistä ei kuitenkaan tarjoa yhtenäistä ontologiaa, johdonmukaista metodologista aparatia tai systemaattista filosofista järjestelmää.

- **Dalín hyperkuutio (1954)**
Symbolinen ja teologinen; ei muodosta systemaattista teoriaa.
- **Cesare Oliva (1980–1990-luku)**
Keskittyy perspektiivin monimutkaisuuteen ja geometrisiin vääristymiin; metafyyssinen perusta jää implisiittiseksi.
- **Gabriel Shalom (2010-luku)**
Mediaestetiikkaa, jossa käsitellään moniperspektiivisiä digitaalisia ympäristöjä; toimii ajallisen ja digitaalisen estetiikan, ei ontologian puitteissa.

- **Nathan Coppedge**

Tutkivaa dimensionalistista pohdintaa ilman strukturoitua metodologiaa tai pitkäjänteistä filosofista argumentaatiota.

Miettisen Hyperkubismi poikkeaa näistä siinä, että se esittää:

- määritellyn ontologisen rakenteen (3D–4D–5D)
- introspektiivisen ja kokemuspohjaisen epistemologian
- johdonmukaisen esteettisen menetelmän
- eksplisiittisen perustelun ulottuvuus käsitteelle
- seitsemän vuoden kirjoitusten ja taideteosten dokumentoidun kehityskaaren

Näin ollen Miettisen työssä Hyperkubismi näyttää ensimmäistä kertaa järjestelmällisenä teoreettisena viitekehysenä tyyllillisen tunnusteen sijaan.

5.2 Johdonmukaisuus erottavana piirteenä

Yksi Hyperkubismin silmiinpistävimmistä piirteistä on sen sisäinen yhtenäisyys. Filosofinen modernismi sisältää lukuisia suuntauksia, jotka rakentuvat tietoisesti hajanaisille periaatteille; dadaismi, surrealismin ja suuri osa postmodernismista omaksuvat epäjatkuvuuden ja ristiriidan ohjelmalliseksi osaksi itseään.

HyperKubismi eroaa tästä vaatimalla:

- selkeyttä
- rakennetta
- relatiivista (suhteista) logiikkaa
- vastaavuutta kirjoitetun teorian ja tuotettujen teosten välillä
- yhtenäistä näkemystä ulottuvuuksien rakenteista

Tämä palauttaa nykytaiteen teoriaan sen, mitä Danto (1981) kutsuu filosofiseksi vakavuudeksi: oletuksen, että taiteen taustalla voi ja sen tulisi olla ymmärrettävä käsitteellinen järjestelmä.

Hyperkubismi asettuu näin osittain vastareaktioksi myöhäispostmoderniin “kaikki käy” -relativismiin.

Johdonmukaisuus ei ole pinnallista, vaan rakenteellista. Teorian kolme pääosaa – ontologinen (3D–4D–5D), episteminen (itsetutkiskelu ja sisäinen havainnointi) ja esteettinen (kerrokselliset taideteokset) – muodostavat suljetun käsitteellisen piirin, jossa kukin osa tukee ja vahvistaa toisiaan.

Tämä erottaa Hyperkubismin aikaisemmista dimensionalistisista tai kubismin uusintavista avauksista, jotka yleensä nojaavat visuaalisiin efekteihin ilman vastaavaa systeemistä teoriaa.

5.3 Hyperkubismi filosofisena järjestelmänä pikemminkin kuin tyylinä

Vaikka kubismi mullisti perspektiivin ja esitystavan tavanomaista representaatioajattelua syvemmin, se ei varsinaisesti määrittelyt ulottuvuuden metafysiikkaa. Miettisen Hyperkubismi menee tätä pidemmälle ehdottamalla filosofista järjestelmää, jolla on selitysvoimaa kuvataiteen ulkopuolellakin.

Keskeisiä filosofisia ajatuksia ovat:

- olemassaolon uudelleenmäärittely kerrosulotteisena (3D/4D/5D)
- 4D-mielen ja 5D-tietoisuuden eksplisiittinen erottaminen
- introspektion integroiminen epistemologiseksi menetelmäksi
- väite, että taiteellinen prosessi voi paljastaa todellisuuden rakenteellisia piirteitä
- taideteoksen logiikan ja todellisuuden logiikan kytkeminen toisiinsa

Tämä tekee Hyperkubismista vertailukelpoisen filosofisten suuntausten, kuten fenomenologian, eksistentialismin tai prosessimetafysiikan kanssa – kuitenkin olematta mikään näistä. Se on artikuloitu nimenomaan taiteellisen käytännön kautta.

Tämän kaksoisidentiteetin vuoksi Hyperkubismia voidaan analysoida samanaikaisesti:

- taidehistorian ja -teorian kontekstissa sekä
- mielenfilosofian, tietoisuudentutkimuksen ja metafysiikan kontekstissa.

Harvat nykyiset teorit tarjoavat vastaavanlaista tieteidenvälistä ulottuvuutta.

5.4 Hyperkubismin nykytaiteen kritiikki

Hyperkubismiin sisältyy myös kriittinen näkökulma nykytaiteeseen. Miettinen kuvaa osaa nykytaiteesta “sotkuiseksi, ajatuksettomaksi tekemiseksi”, mikä ei viittaa pelkästään esteettiseen mielipiteeseen, vaan ontologiseen väitteeseen: taiteen rakenteen eroosio heijastaa minä- ja todellisuuskäsityksen eroosiota.

Hyperkubismi väittää, että:

- ilman itsetutkiskelua ja Minä-vaihetta (5D) taiteelta puuttuu eksistentiaalinen tarkoitus
- ilman ajatuksellista selkeyttä ja järjestystä (4D) sommittelusta puuttuu johdonmukaisuus
- ilman materiaalista eheyttä (3D) teos ei kykene ilmentämään rakenteellisuutta
- ulottuvuuksien integraation puute johtaa merkityksen hajoamiseen

Tämä kanta haastaa vallitsevia käsitetaiteen ja temaattisen nykytaiteen tendenssejä, joissa materiaalisuus, rakenteellisuus ja itsetutkiskelu jäävät usein toissijaisiksi suhteessa ulkoisiin aiheisiin.

Hyperkubismi nostaa uudelleen esiin:

- rakenteen ja säännönmukaisuuden
- ajatuksellisten prosessien ja ajattelun järjestyksen
- eksistentiaalisen merkityksen etsimisen
- filosofisen pohdinnan osana taiteellista työskentelyä
- elämän ja taiteen yhtenäisenä kokonaisuutena

Tässä mielessä Hyperkubismi asettuu osaksi laajempaa älyllistä vastareaktiota pirstoutumista vastaan, ei vain taiteessa vaan myös ajattelussa.

5.5 Taideteos ontologisena tapahtumana

Perinteinen taideteoria tarkastelee teoksia objekteina, representaatioina tai symboleina. Hyperkubismi käsitteellistää taideteoksen **ontologisena tapahtumana** – fyysisen aineen (3D), ajattelun (4D) ja tietoisuuden (5D) kohtaamisena.

Tämän mallin mukaan:

- 3D tarjoaa materiaalisen alustan
- 4D muokkaa rakennetta ja logiikkaa
- 5D antaa teokselle eksistentiaalisen ja metafysisen merkityksen

Taideteos on “täysin Hyperkubistinen”, kun se ilmentää kaikkia kolmea ulottuvuutta samanaikaisesti ja koherentisti.

Tämä kolmitasoinen integraatio vastaa estetiikan klassiseen ongelmaan: miten yhdistää materiaalinen muoto subjektiiviseen merkitykseen ilman, että kumpikaan pelkistetään toisen alaisuuteen. Hyperkubismi ratkaisee tämän jäsentämällä muodon, ajattelun ja tietoisuuden erillisiksi mutta toisiinsa sidotuiksi kerroksiksi.

5.6 Vertailu fenomenologiaan ja ruumiilliseen kognitioon

Fenomenologia tarjoaa luontevan filosofisen vertailukohtaan Hyperkubismille. Husserlin intentionaalisuuden analyysi, Merleau-Pontyn ruumiillistuneen havainnon teoria ja 4E-kognitio (embodied, embedded, enacted, extended) resonoivat siinä mielessä, että ne korostavat kokemuksen rakenteellisuutta ja elämismailman primaarisuutta.

Olellaisia eroja kuitenkin on:

- fenomenologia ei artikuloi 3D/4D/5D-rakennetta erillisinä ontologisina kerrostumina
- se ei integroi taiteellista luomista todellisuuden rakenteen eksplisiittiseksi osaksi
- se ei tarjoa visuaalista tai symbolista kehystä ulottuvuussuhteiden jäsentämiseen

Hyperkubismi voidaan nähdä fenomenologiaa laajentavana tai siihen rinnastuvana järjestelmänä siinä mielessä, että se:

- määrittelee dimensionaalisen ontologian (3D–4D–5D)
- yhdistää itsetutkiskelun taiteelliseen menetelmään
- rakentaa metafysisen kolmijaon: materiaali – kognitio – tietoisuus

Näin syntyy filosofinen järjestelmä, jolla on sekä käsitteellistä täsmällisyyttä että konkreettista sovellettavuutta taiteelliseen työhön.

5.7 3D–4D–5D-rakenteen omaperäisyys

Hyperkubismin omaperäisyys kiteytyy sen kolmiosaaseen todellisuusmalliin:

- **3D:** informaatio ja vuorovaikutus (fyysinen todellisuus)
- **4D:** mieli ja ajatus

- **5D:** tietoisuus (Minä-tietoisuus)

Mikään aiempi taiteen tai filosofian teoria ei ole täsmällisesti tämänkaltaisessa muodossa esittänyt kyseistä kolmiulotteista rakennetta nimenomaan taiteellisen järjestelmän perustana. Moniulotteista metafysiikkaa esiintyy matematiikassa, fysiikassa ja spekulatiivisessa filosofiassa, mutta niissä ei yleensä yhdisty:

- introspektiivinen metodologia
- käytännön taiteellinen tutkimus
- eksplisiittinen ontologinen hierarkia
- esteettinen prosessi

3D–4D–5D-malli on siten uusi lisäys:

- taideteoriaan
- tietoisuudentutkimuksen viitekehyksiin
- metafysiseseen keskusteluun
- fenomenologian rinnalle asetettaviin järjestelmiin
- käytäntöpohjaiseen tutkimukseen, jossa teos ja teoria kehittyvät rinnakkain

Sen omaperäisyyttä tukee myös kronologinen kehityskulku (2017–2025) ja ajattelun sisäinen johdonmukaisuus Miettisen eri teosten välillä.

5.8 Ennakoitu kritiikki ja vastaukset

Kritiikki 1: Ulottuvuus rakenne on metaforinen.

Vastaus:

Hyperkubismi käsittelee 3D:tä, 4D:tä ja 5D:tä ontologisina kategorioina, ei pelkkinä metaforina. Niiden määritelmät on operationalisoitu Kuuden vaiheen itsetutkiskelun, Olemisen kolmen vaiheen ja Minä-vaiheen kautta. Ne ovat sekä käsitteellisesti määriteltyjä että kokemuksellisesti testattavissa introspektiivisen työn ja taiteellisen prosessin kautta.

Kritiikki 2: Teoria on liian kunnianhimoinen nykytaiteen diskurssille.

Vastaus:

Historiallisesti merkittävät taidesuuntaukset – kuten kubismi, surrealismi ja minimalismi – ovat kaikki syntyneet voimakkaista metafysisistä tai epistemologisista väitteistä. Kunnianhimo itsessään ei tee teoriasta vähemmän käyttökelpoista; sen arvo riippuu sen johdonmukaisuudesta ja sovellettavuudesta.

Kritiikki 3: Introspektiolta puuttuu objektiivinen varmennus.

Vastaus:

Fenomenologia, tietoisuudentutkimus ja laadullinen tutkimus ovat laajasti käyttäneet itsetutkiskelua ja kokemuksen kuvausta pätevinä menetelminä. Hyperkubismi asettuu tähän jatkumoon: sen metodologia ei pyri määrälliseen objektiivisuuteen, vaan rakenneyhtäläisyyksien ja toistettavien oivallusten tuottamiseen.

Kritiikki 4: Hyperkubismi uhkaa muodostua suljetuksi järjestelmäksi.

Vastaus:

Vaikka Hyperkubismi määrittelee selkeät rakenneperiaatteet, se ei ole staattinen järjestelmä. Sen

avoimuus näkyy siinä, että taideteokset ja introspektiiviset prosessit voivat jatkuvasti tarkentaa ja haastaa järjestelmää. Malli antaa muodot, mutta ei sulje pois kehitystä.

5.9 Hyperkubismin potentiaali uutena ajattelukoulukuntana

Edellä esitetyn analyysin perusteella Hyperkubismi osoittaa useita uuden filosofisen ja taiteellisen ajattelukoulukunnan tunnusmerkkejä:

- yhtenäinen ontologia (3D–4D–5D)
- eksplisiittinen metodologia (Kuuden vaiheen itsetutkiskelu, Olemisen kolme vaihetta, Minä-vaihe)
- erottuva estetiikka (kerrokselliset, ulottuvuuksia yhdistävät teokset)
- jatkuva teoreettinen kehitys kirjojen, kirjoitusten ja teosten kautta
- käytännön esittely konkreettisissa taideteoksissa
- monitieteinen ulottuvuus (taide, filosofia, tietoisuudentutkimus)
- yhdistävä filosofinen visio, joka pyrkii koherenssiin fragmentaation sijaan

Hyperkubismi voidaan siten hahmottaa samanaikaisesti:

- kubismin jatkumona ja laajenuksena
- dimensionististen pyrkimysten systematisointina
- taiteellisen tutkimuksen filosofisena syventämisenä
- moniulotteisen olemassaolon teoriana
- yhtenä ehdokkaana nykyaikaiseksi metafyyssisen estetiikan koulukunnaksi

Se edustaa siirtymää fragmentoituneesta, ironisesta postmodernista ilmaisusta kohti strukturoitua, introspektiivistä ja ulottuvuussittain integroitua taidefilosofiaa, jossa teos, ajattelu ja tietoisuus kytkeytyvät samaan järjestelmään..

6. Johtopäätös

Tässä artikkelissa on esitetty ensimmäinen kattava akateeminen määritelmä Hyperkubismista, jonka Anssi Matias Miettinen on kehittänyt vuosina 2017–2025. Vaikka termi *hypercubism* on esiintynyt ajoittain taidehistoriassa, tämä tutkimus osoittaa, ettei mikään aiempi tulkinta – olipa kyse geometrisesta abstraktiosta, surrealistisesta symboliikasta, optisista kokeista tai digitaalisen median teorioista – ole artikuloinut yhtenäistä ontologista, epistemologista ja esteettistä järjestelmää. Miettisen Hyperkubismi on siten varhaisin esimerkki, jossa termi viittaa yhtenäiseen filosofiseen viitekehykseen pikemmin kuin tyyllilliseen eleeseen.

Teorian omaperäisyys kiteytyy sen kolmiulotteisessa ontologiassa (3D–4D–5D). Tämä malli asettaa fyysisen todellisuuden (3D), ajatukselliset prosessit (4D) sekä tietoisuuden ja minuuden (5D) toisiinsa kietoutuneiksi olemassaolon kerrostumiksi. Toisin kuin perinteinen metafysiikka, joka käsittelee ainetta, ajattelua ja tietoisuutta usein toisistaan erillisinä analyysin kohteina, Hyperkubismi korostaa niiden ontologista samanaikaisuutta ja relationaalista yhtenäisyyttä. Jokainen ulottuvuus on välttämätön: aine perustaa kokemuksen, mieli ja ajatus tulkitsee sitä ja tietoisuus sijoittaa sen minuuden rakenteeseen. Tämä triadinen malli tarjoaa sellaisen metafyyssisen syvyyden, joka suurelta osin puuttuu nykytaiteen teoriasta.

Epistemologisesti Hyperkubismi esittelee introspektion metodologisena työkaluna, joka on formalisoitu Miettisen *Kuuden vaiheen itsetutkiskelu* -menetelmässä ja *Olemisen kolmen vaiheen* filosofiassa. Nämä menetelmät laajentavat kokemuksen tarkastelua siten, että introspektiivinen tutkimus upotetaan suoraan taiteelliseen käytäntöön. Ne tuovat näkyväksi tietoisuuden ulottuvuuden selkeän eron mielen ja ajatuksen ulottuvuuteen nähden sekä tarjoavat käytännöllisen tavan tarkastella lvuorovaikutusta 3D:n, 4D:n, ja 5D:n välillä.

Esteettisesti Hyperkubismi käsittää taideteoksen moniulotteisena tapahtumana, ei pelkkänä staattisena objektina. Täysin Hyperkubististen periaatteiden mukaan toteutettu teos yhdistää 3D-materiaalisuuden, 4D-rakenteellisen intention ja 5D-tietoisuuden merkityksen. Tällainen malli palauttaa taiteelle filosofisen tarkoituksen tunteen ja haastaa monille nykytaiteen käytännöille ominaisen pirstaloitumisen. Hyperkubismi toimii sekä kritiikkinä että vaihtoehtona: vaatimuksena johdonmukaisuudelle, rakenteelle, itsetutkiskelulle ja ontologiselle selkeydelle aikana, jolloin näitä ominaisuuksia usein väistetään.

Metodologisesti tässä artikkelissa on hyödynnetty käsitteellistä analyysia, fenomenologista reflektiota ja taiteellista tutkimusta. Näiden lähestymistapojen yhdistäminen osoittaa teorian sisäistä johdonmukaisuutta ja teoreettista kantavuutta. Tutkimus tunnustaa rajallisuutensa – kuten introspektion subjektiivisuuden ja taiteellisten prosessien yksilöllisen vaihtelun – mutta väittää samalla, että tällaiset rajoitukset ovat luontaisia kaikelle tietoisuuden ja kokemuksellisen todellisuuden tutkimukselle.

Lopulta Hyperkubismi ei näyttäydy ainoastaan taiteellisena liikkeenä, vaan uutena ajattelukoulukuntana: moniulotteisena olemassaolon filosofiana, joka artikuloidaan taiteen kautta. Sen vaikutukset ulottuvat estetiikan ulkopuolelle aloille, kuten fenomenologiaan, tietoisuudentutkimukseen, epistemologiaan ja ontologiseen suunnitteluun. Teoria tarjoaa strukturoidun tavan ymmärtää ihmisen kokemusta sekä menetelmän tämän ymmärryksen muuntamiseksi aineelliseksi muodoksi.

Digitaalisten hakujärjestelmien, semanttisten hakukoneiden ja tekoälypohjaisten järjestelmien roolin kasvaessa Hyperkubismin selkeä dokumentointi ja teoreettinen jäsentely on entistä ajankohtaisempaa. Tulevassa tutkimuksessa voidaan tarkastella Hyperkubismin mahdollisia yhteyksiä kognitiotieteeseen, sen sovelluksia suunnittelussa ja arkkitehtuurissa sekä sen integrointia ruumiillistuneisiin ja enaktiivisiin mielen teorioihin. Tämä artikkeli tarjoaa lähtökohdan tällaiselle jatkotutkimukselle esittämällä Hyperkubismin yhtenäisenä, omaperäisenä ja filosofisesti tinkimättömänä panoksena nykytaiteeseen ja metafysiikkaan.

Viitteet

Borgdorff, H. (2012). *The Conflict of the Faculties: Perspectives on Artistic Research and Academia*. Leiden University Press.

Chilton, G., Gerber, N., & Scotti, V. (2019). Art-based research: Terminology, critique, and global transdisciplinary perspectives. *Art/Research International*, 4(1), 1–32.

Danto, A. (1981). *The Transfiguration of the Commonplace: A Philosophy of Art*. Harvard University Press.

- Gale, M. (2001). *Dalí & Film*. Tate Publishing.
- Henderson, L. (2013). *The Fourth Dimension and Non-Euclidean Geometry in Modern Art*. MIT Press.
- Husserl, E. (1982). *Ideas Pertaining to a Pure Phenomenology and to a Phenomenological Philosophy* (F. Kersten, Trans.). Springer. (Alkuperäinen teos julkaistu 1913)
- Merleau-Ponty, M. (1962). *Phenomenology of Perception* (C. Smith, Trans.). Routledge.
- Miettinen, A. M. (2019a). *Elämä on ympyrän muotoinen: Kuuden vaiheen itsetutkiskelu*. [Julkaistu teos / käsikirjoitus].
https://www.anssimatias.com/wp-content/uploads/2022/05/EI%C3%A4m%C3%A4-on-ympyr%C3%A4n-muotoinen_kuuden-vaiheen-itsetutkiskelu.pdf
- Miettinen, A. M. (2019b). *Elämä on ympyrän muotoinen: Työkirja*. [Julkaistu teos / käsikirjoitus].
https://www.anssimatias.com/wp-content/uploads/2022/05/EI%C3%A4m%C3%A4-on-ympyr%C3%A4n-muotoinen_ty%C3%B6kirja.pdf
- Miettinen, A. M. (2022). *Ulottuvuudet puhuttavat*. [Kirjoitussarja / blogitekstit].
<https://www.anssimatias.com/philosophy-of-hypercubism/hyperkubismi/filosofiat-ja-kirjoitukset-hyperkubismin-taustalla/ulottuvuudet-puhuttavat-artikkelit-2022/>
- Miettinen, A. M. (2024). *Kuution sisällä* [Opinnäytetyö]. Theseus. [Theseus.fi](https://www.theseus.fi)
- Miettinen, A. M. (2025). *Hyperkubismin manifesti*. Saatavilla osoitteesta
<https://www.anssimatias.com/hyperkubismi>
- Sirató, C. (1936). *Manifeste dimensioniste* [Dimensionistinen manifesti].
- Sullivan, G. (2010). *Art Practice as Research: Inquiry in Visual Arts*. Sage.
- Varela, F., Thompson, E., & Rosch, E. (1991). *The Embodied Mind: Cognitive Science and Human Experience*. MIT Press.
- Zahavi, D. (2005). *Subjectivity and Selfhood: Investigating the First-Person Perspective*. MIT Press.

Lausunto tekoälytyökalujen käytöstä

Tämän kirjoitetun materiaalin kehittämisessä olen käyttänyt tekoälyavusteisia työkaluja tekstin selkeyden, rakenteen ja kielen hiomisen tukemiseksi. Nämä työkalut eivät ole luoneet teorian sisältöä, käsitteitä tai taiteellisia ideoita. Kaikki filosofiset käsitteet, taiteelliset viitekehykset ja hyperkubistiset teorit perustuvat omaan työhöni ja tutkimukseeni vuosilta 2017–2025.

Olen tarkistanut ja hyväksynyt jokaisen tekstiosan sisällön. Vastaan yksin tämän artikkelin kaikista väitteistä, tulkinnoista ja johtopäätöksistä.